

IZHAJA MESEČNO — CELOLETNA NAROČNINA ZNAŠA 15 DIN
NAROČA SE: PROSVETNA ZVEZA V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA 7

ŠTEV. 6-7

JUNIJ-JULIJ 1938

LETO XVII

Joža Vouk:

Pesem mladih

(Zborna deklamacija)

Glasnik:

Pa povejte, če ni res tako,
kakor da je čas obstal nad nami,
da nam mlado jutro sije,
večno jutro neskajeno
v krilu naše domačije.
Bratje, sestre, vsi ljudje!
Pa povejte, če ni res tako,
da smo kakor večno mladi?

Zbor:

Smo!

Glasnik:

Večno mladi v svojih dušah?

Zbor:

Smo!

Glasnik:

Večno mladi v svojih srcih?

Zbor:

Smo!

Glasnik:

Večno mladi v Kristusu in Cerkvi?

Zbor:

Smo!

Glasnik:

Svečeniki božji so naš rod vodili,
kakor Mozes Izraelce iz dežele joka
in v puščavi

Zbor:

naših mrzlih dni.

Glasnik:

v puščavi

Zbor:

dela,

Glasnik:

v puščavi

Zbor:

dnevnega vrvenja,

Glasnik:

v puščavi

Zbor:

greha in strasti

Glasnik:

So nam dali piti

Zbor:

vodo žive skale.

Glasnik:

In zato smo večno mladi!

Zbor:

Večno mladi v svojih dušah,
večno mladi v svojih srcih,
večno mladi v Kristusu in Cerkvi!

Glasnik:

Danes pojemo zahvalno pesem

Zbor:

Bogu vseмогоčnemu
za dar mladostnih dni.

Glasnik:

Pojemo zahvalno pesem,

Zbor:

pojemo zahvalno pesem,
pojemo pozdravno pesem

vsem glasnikom in vodnikom,
ki so kakor Bog v oblaku
neustrašeno pred nami šli.

Glasnik:

Pojemo pozdravno pesem

Zbor:

vsem, ki so mladosti naše Cvet
z osvežujočo roso zalivali.
Pojemo pozdravno pesem vsem,
ki svoje se mladosti
in mladosti naše vesele.

Glasnik:

Klic naš čujte,

Zbor:

naše bele góre,

Glasnik:

čujte,

Zbor:

griči, holmi naši.

Glasnik:

čujte,

Zbor:

česte in domovi,

Glasnik:

čujte,

Zbor:

fabriški zidovi,

Glasnik:

čujte,

Zbor:

vsí ljudje!

Mi smo tu, vsi čili, mladi,

mi smo, z jasnimi obrazi,

svetel cilj gori pred nami,

sonce novo svetí nam na pot!

Z močjo se novo stiskajo pesti,

da skujejo slovenstvu

lepših dni!

Dr. A. Kuhar:

Mladina brani svojo zemljo in svojo kri!

Predavanje za praznik sv. Cirila in Metoda

Zadnji zunanje politični dogodki v Srednji Evropi so z odmevajočim poudarkom opozorili naš rod na nalogo, ki nam sicer nikoli ni izginila izpred oči, katere nujnost smo vedno občutili v globinah svojih duš, a ki so jo druge brige zadnja desetletja nekoliko preveč zatemnile in skoraj potisnile v pozabljeneje.

Naša država se je, zahvaljujoč se spretni zunanji politiki njene vlade in daljnovidnosti mož, ki vodijo njeno usodo, umaknila neposrednim nevarnostim, ki bi ogrožale njen obstoj ali njeno celoto. Tudi to je res, da imamo v svoji hrabri vojski najbolj skrbnega varuha naše svobode. Toda razmere so danes takšne, da tudi to ne more in ne sme zadostovati, kajti domovina bo trajno varna le, če jo bo branila trajna zavest vsakega državljana, da jo mora braniti osebno in vsak dan z vsem svojim javnim in zasebnim delovanjem.

Mi smo obmejna pokrajina. Na njej prebiva naš dragi slovenski narod, ki bo varen le v okviru močne jugoslovanske države, ki mu bo jamčila ne-

oviran obstoj in neovirano nadaljevanje svojega samobitnega življenja. Kot obmejni narod, kot obmejna pokrajina imamo pred vsemi drugimi pokrajinami naše domovine tem večjo dolžnost, da jo zavarujemo z vsenarodno zavestjo, da je za slehernega tujca, ki prihaja s slabimi nameni, neprehodna.

Naša doba, vsa razrvana, vsa polna negotovosti za bodočnost, nas kliče k nove vrste organiziranemu delu. To delo se imenuje: **narodna obramba**. In oni, ki so poklicani, da ga prevzamejo na svoje rame, so naši mladi, je naša mladina obeh spolov. Ko jo vidimo, kako se dviga k novim poletom, imamo upanje, da bo tudi temu delu dala vse svoje srce.

Slovenci po svoji naravi prav gotovo nismo v nacionalnem pogledu nestrpní. Morda ga ni tako širokogrudnega naroda, kakor je prav naš. Toda naša zgodovina, ki nas je pripeljala v skupno jugoslovansko domovino, je prepolna nauk, prepolna svarilnih

opominov, da svoje širokodrugnosti ne bomo smeli pretiravati, da na njej ne izkrvavimo.

Ogromni deli našega ljudstva in naše zemlje, ki bi bili lahko v okras in v bogastvo veliki jugoslovanski domovini, so obležali izven našega narodnega telesa,

Velikanska števila naših rojakov so se razpršila po velikem božjem svetu, kot odtrgano listje, ki ne najde več domov.

Celo po tisti zemlji, ki je prišla v objem jugoslovanske države, obstojajo spomeniki, da se je je nekdanj hotela polastiti tuja roka, ki je pridno in po načrtu razpletla svoja omrežja.

Vse to so rane, ki še skele, čeprav so bile že davno vsekane. Rane, ki nas opominjajo, da ostanejo pri življenju le močni narodi, ki so se znali upreti pritisku, ki ga povzroča naravna rast drugih. Morda si glede prošlosti nimamo tolikanj očitati. Preslabi smo bili v velikih okoliščinah, ki so nas drobile. Naši očetje so se hrabro borili za vsako ped naše zemlje in za vsakega človeka, ki je odšel v tujino. Na pogumu torej ni manjkalo, če smo s skelečimi ranami omahnili. Toda v bodočnosti ne bomo imeli več tako pomirjujočega izgovora. Čeprav smo oslajeni prišli v jugoslovansko domovino, smo v okviru lastne države močnejši in v odporu lahko silnejši. Če nam bodo tudi v bodočnosti sekali rane in bomo iz njih krvaveli, potem bo temu kriva naša slabost ali naša malomarnost.

Mladina, ki stopaš v življenje, tega očitka ne boš hotela nositi. Ne sedaj, ne pozneje, ko boš dediščino predajala zopet mlajšim.

Zato pa moraš poznati nalogo narodno obrambnega dela, ki se ti vsiljuje in ki bo vse tvoje tvorno navdušenje zaposlila.

*

Veliki kulturni narodi okrog nas so razglasili kot svojo najbolj sveto dolžnost, da ohranijo zveze duha in omike z onimi rojaki, ki živijo izven domače domovine. Velike države okrog

nas so javno in nepreklicno izpovedale svojo voljo, da bodo vzdrževale kulturne zveze z ljudmi svoje krvi, koder koli po svetu žive, tako da se ljudska skupnost nikdar ne bi razšla, čeprav politična skupnost ni mogoča.

Ali se mi ne moremo dvigniti do istega spoznanja in do istih praktičnih zaključkov, ko pa imamo tudi mi dva in pol milijona Jugoslovancev izven meja naše države. Od teh dveh in pol milijona jih je skoraj polovica Slovencev, torej sinov naše zemlje in naše krvi.

Na tebi, mladina, bo, da poskrbiš, da bo duhovna skupnost zopet obnovljena, da tukaj v domovini vzbudiš vsenarodno zavest, ki bo vsakega posameznika gnala v požrtvovalno delo za naše ljudi v tujini. Na tebi, mladina, bo, da najdeš tudi materialna sredstva, ki so v tej borbi za ohranitev narodne kulturne skupnosti potrebna, sredstva, ki jih je treba iztisniti iz požrtvovalnosti domovine in vsakega posameznega Slovenca in Jugoslovana. Na tebi, mladina, bo, da najdeš praktičnih načinov te rodoljubne borbe, da bo prinesla sadove.

In hitro bo treba delati, hitro in v najpopolnejši disciplini, kjer se bo vsak brezpogojno pokoril naloženemu delu. Še en rod naj gre mimo nas v brezdelju, pa od teh dveh in pol milijona sinov naše zemlje ne bo ostal nobeden več, ki bi se čutil z nami v domovini kot živ ud istega telesa.

Delo za naše sinove v tujini je mnogovrstno. Iznajdljivosti niso postavljene nobene meje. In požrtvovalnosti ni nikdar preveč. Prav na vseh področjih udejstvovanja se giblje to delo. Na polju prosvete, na polju socialne zaščite, na polju gospodarske pomoči, na polju verskega življenja. Treba je misliti na njihove družine, na njihove otroke, na šole, v katerih se vzgajajo, na poklice, ki si jih izbirajo, na izobraženstvo, ki si ga odgajajo. Povsod mora stati za njimi domovina s podporajočo roko in s ciljem pred očmi, da jih ohrani narodni skupnosti.

Če do sedaj kot narod nismo storili nič, ali le malo, in če smo prepustili posameznim idealnim ljudem, da so

tako rekoč izkrevaveli v skrbstvu za našo kri v tujini, je sedaj napočil čas, da se dvignemo k vsenarodnemu naporu, kjer nikdo ne sme stati ob strani, da bomo kot narodna celota branili življenje oddrobljenih kosov.

Iz naše mladine pa bo prišel ogenj, ki bo omogočil takšen napor.

*

Ne videli pa bi vse nevarnosti, ki preti našemu narodnemu življenju, če bi zrli samo v tujino. Dolga doba narodnega suženjstva, ki je za nami, nam je po naši zemlji natrosila vse polno nevarnih čeri, ko nam je s svojo kulturo vsiljevala svoje ljudi, da so nad nami gospodovali. Ali niso imela vsa naša večja naselja v predvojni dobi čisto tujerodni obraz? Ali niso bile v predvojni dobi naše železnice in naše cesarske ceste obenem tudi kanali, po katerih se je pritakala k nam tuja kultura in ki so postali sčasoma neke vrste okostenelo omrežje tujega gospodstva?

Koliko se je spremenilo, odkar smo pred 20 leti postali politično samostojni in sami tudi upravniki tega ozemlja? Ali je naša pokrajina dobila drugo obličje? Morda ga je in na mnogih krajih ga je dejansko temeljito spremenila, toda če se oziramo po njej in štejemo ljudi in njihovo gospodarsko moč, če poslušamo njih govorico, če proučujemo kulturne toke, se ne moremo otresti občutja, da je v glavnem ostalo vse pri starem. Da smo sicer obdržali postojanke, ki smo jih imeli, a da skoraj nobene od tistih, ki so nam bile v predvojni dobi s silo odvzete, nismo nazaj dobili.

V najnovejšem času smo dobili v roke tudi nekaj zelo poučnega gradiva o tem, kako še vedno, in sicer vedno bolj tuja kultura snuje svoje načrte po naši zemlji. Zvedeli smo, kako ima natančno prešteto vsako našo vasico, natančno premerjeno vso našo zemljo, natančno zapisanega vsakega svojega tajnega sodelavca in natančno prehtano vso našo gospodarsko moč. Pri pregledovanju tega gradiva dobi človek vtis, kakor da hodimo po preluknjani zemlji, ki jo preperejajo na vse

strani nevidni podzemeljski rovi, ne da bi se zavedali, da imamo nasprotnika v naši sredini.

Tej neposredni obrambi našega človeka in naše zemlje na domačih slovenskih tleh bodo morali veljati prvi vsenarodni napor, ki jih mora sprožiti in zajeti požrtvovalni klic naše mladine.

Treba bo v najkrajšem času ugotoviti pravo narodnostno podobo naše obmejne pokrajine. Ugotoviti, kaj in koliko dejansko predstavlja domovinski narod, kaj in koliko pa tujerodni ljudje. Treba bo premeriti našo zemljo in ugotoviti, v čigavih rokah je, kdo je njen lastnik in za koga bije lastnikovo srce. Isto bo veljalo za našo obrt, za našo industrijo. Kdo jo ima v rokah in kakšna so narodnostna čustva lastnikov. Treba bo obhoditi vse kulturne stezice in pregledati, kaj se po njih pretaka, odkod prihaja in kam se steka. Treba je vedeti, kje je nasprotnik. Prej je vsaka borba brezuspešna.

To podrobnostno delo neposredne narodne obrambe mora biti opravljeno v čim krajšem času in nikdo ga bolj vestno in bolj temeljito ne bo opravil, kakor naša mladina, če se ji bodo odkazale natančno določene naloge.

Mladina, ali boš poslušna, kadar bo prišel poziv, ki te bo poklical na delo? Poslušala brez godrnjanja, brez spraševanja, brez oklevanja? Če da, potem pričakuj poziva!

*

Učiti se moramo od tujih narodov. Ker smo majhen narod, smo se od tujih narodov morali veliko učiti. Naučimo se od njih tudi tega, kako je treba braniti narodovo kri in narodovo zemljo.

Najbolj občudovanja vredno delo je v tem pogledu opravil nemški narod. Naj imamo o nemškem narodnem socializmu še tako deljena mnenja, to mu moramo z občudovanjem priznati, da je znal vsemu nemškemu narodu in vsakemu živemu Nemcu v njem privzgojiti živo zavest, da pripada k veliki nemški družini, ki ne sme raz-

pasti, ki ne sme oslabeti, ampak ki mora rasti v notranji medsebojni povezanosti in ustvarjajoči sili. Dosegel je, da je danes sleherni Nemec ponosen na to, da je član velike nemške družine in da je pripravljen na največje žrtve, ako je treba pomagati skupni veljavi nemškega naroda, naj živi v mejah svoje države ali v tujini.

Nemcev živi izven Nemčije okroglo 33 milijonov. Med temi je nemških državljanov nekaj nad tri milijone. V sorazmerno kratkem razdobju je nemška narodna zavednost, ki ji je služilo načrtno organizirano delo, dosegla, da je v osrednjem zavodu za nemštvo v tujini v Stuttgartu zabeležen na posebnih listkih sleherni od teh 33 milijonov, da je tamkaj zabeležen vsak gib, ki ga napravi Nemec v tujini in da danes zadostuje kratek sprehod po beležnicah tega zavoda, pa ima obiskovalec točen pregled o številni, kulturni in gospodarski moči Nemcev v kateri koli državi sveta. Tudi Jugoslavijo imajo prešteto do natančnosti. O vsakem naselju naše severne slovenske pokrajine imajo točne zapiske, kje prebivajo Nemci, kaj delajo, kako se udeležujejo, kaj imajo.

Toda Nemčija se ni zadovoljila s suhoparnim zapisovanjem podatkov o nemštvu v inozemstvu. To bi bilo le mrtvo delo učenjakov. Nemčija je organizirala za nje tudi skrbstvo, kot ga nima noben drugi narod na svetu. Nemčija ne pozna samo svojih krvnih bratov v tujini, ona natančno ve za njihove potrebe in je znala zbrati tudi sredstva, da tem potrebam takoj odpomore. Tri ogromne pol državne in pol zasebne organizacije ter dve veliki verski organizaciji si med seboj delijo nalogo, da po natančno izdelanem načrtu skrbijo za nemštvo v tujini. Velikanske vsote po dinarjih nabranega denarja se stekajo skozi te organizacije v tujino, da tamkaj krijejo potrebe, ki jih narekuje borba za obstoj nemštva in nemške kulture na zemeljski obli. Ničesar tem organizacijam ne uide. Če treba skrbeti za naraščaj izobraženstva, so tukaj. Če je treba skrbeti za strokovno izobra-

bo, so na razpolago. Če je treba braniti obstoj nemškega obrtnika, so že na mestu. Če je treba preprečiti prodajo nemške zemlje, so že prinesle pomoč. Čudovita je njihova organizacija, s katero vzdržujejo stalne duhovne stike med materino zemljo in tujino s pomočjo izletov, obiskov, knjižic, filmov, radia. Človek se mora kloniti pred toliko organizatorično silo, a še bolj pred toliko narodno zavednostjo in požrtvovalnostjo, ki je naravna posledica narodne samozvesti.

Zakaj bi se mi Slovenci, ki imamo med vsemi Jugoslovani največ sinov v tujini, ki smo po svoji legi postavljeni na branik naše države in ki nam vsled zgodovinskih razmer izoblikovana kulturna podoba in prvi vrsti nalaga dolžnost narodne samoohranitve, ne posluževali nemškega zgleda, ko pristopamo k organizaciji naše narodne obrambe?

Naša narodna obramba mora obsegati skrbstvo za one naše sinove, ki so že v tujini, skrbstvo za one, ki z izseljevanjem vsak dan odhajajo, in skrbstva za narodnostno čisti značaj naše slovenske pokrajine. Če bomo znali to delo organizirati tako, da ga bo opravljal ves naš narod, se bomo naši državi, ki je naš največji nacionalni up za vso bodočnost, najbolj oddolžili, ker ji bomo ohranili ali vsaj pomagali ohraniti dva in pol milijona odtrganih bratov in ker bomo s pravim duhovnim in gospodarskim nacionaliziranjem naše severne pokrajine za vso bodočnost napravili vhod v našo državo neprehoden za vsak vpliv, ki bi bil kvaren naši narodni rasti, a tudi naši politični in gospodarski samostojnosti.

*

To so v kratkih, površnih obrisih naloge, ki jih predajamo v roke naši mladini. Naj si jih najprej ogleda. Naj jih proučuje. Naj o njih razmišlja. Naj jih za potrebne, za življenjske spozna. Naj se za nje ogreje. Naj za nje ob nemškem zgledu vzplamti. In naj bo pripravljena, da bo sledila pozivu, ki jo bo in kadar jo bo pozval na boj.

Dr. I. Či:

O testamentih

(Predavanje – Konec)

C. Oporoka pred sodnikom (ali notarjem)

Napravi se lahko pred vsakim okrajnim sodiščem, kjer morata biti navzoča sodnik in zapisnikar, zapisnikarja pa lahko nadomeščata dve priči. Lahko se tudi oporoko spiše (sam ali kdo drugi), nato pa se jo izroči sodniku osebno (zapustnik) ter se pripomni, da je to njegova oporoka. Kdor zaradi bolezni ne more pred sodnika, lahko pokliče sodnika k sebi na dom. Drugega pa zapustnik ne more poslati z oporoko na sodišče. Oporoko je treba namreč pred sodnikom podpisati ali podkrižati in kdor ne zna brati, se mu mora oporoka prečitati (ko se čita, mora druga oseba tudi zapis gledati, če je pravilen), nato se napravi pri sodišču zapisnik in za datum oporoke velja dan, ko se je testament sprejel pri sodišču. Testament se nato na sodišču shrani, zapustnik pa dobi o tem potrdilo.

To bi bila pismena oporoka pred sodiščem, napravi se pa tudi lahko ustno, namreč da jo zapustnik na sodišču ali če je bolan sodniku na svojem domu narekuje na zapisnik in zapisnik lastnoročno podpiše ali podkriža.

Naprava testamenta pred sodiščem in prav tako pred notarjem je priporočljiva v toliko, ker je bolj sigurno, da bo veljavna, vendar pa taka naprava precej stane. Treba je namreč plačati pristojbine, koleke. Za napravo ali priznanje 100 din, na domu zapustnika pa 200 din. Taksa za hranjenje na sodišču pa še 10 din ter poleg tega še kolek za 5 din za predlog, da se oporoka napravi, prizna in shrani.

Izjemne vrste oporoke

- Ob času kuge,
- na ladji,
- za slučaj vojne (aktivni vojaki),

Ad a) Biti mora hudo nalezljiva bolezen (kolera).

Ad b) Ako kdo potuje dolgo časa z ladjo (po morju).

Ad c) Aktivni vojaki: osebe, ki pa niso vojaki, za slučaj vojnega pohoda.

Vse troje je bolj redko, toda zanimive so izjeme, in sicer: Zadostujeta dve priči in če je zapustnik še sam bolan, ni niti potreba, da sta priči istočasno navzoči, in priči sta lahko osebi, ki sta dopolnili vsaj 14. leto (praviloma 18. leto). Tak testament pa velja le za dobo 6 mesecev po končani kugi, morski vožnji ali vojni.

Ad 3.

Veljavno oporoko more napraviti le oseba, ki je dovolj razsodna in ima resno voljo napraviti oporoko.

Po zakonu ni dovoljeno napraviti oporoke:

- Otrokom, ki še niso dopolnili 14. leto. Mladoletnik v dobi od 14. do 18. leta sicer oporoko lahko napravi, toda le pred sodnikom ali notarjem, to pa zato, da ta dva lahko ugotovita, ali je volja mladoletnikov prosta in preudarna. Po 18. letu lahko napravi oporoko vsakdo, razen:

- Blazni, bodisi da so sodno popolnoma preklicani zaradi umobolnosti, ali pa da se dokaže, da so bili v času naprave oporoke blazni; tisti pa, ki so le delno preklicani zaradi umobolnosti, so enaki tistim, ki so v starosti od 14. do 18. leta (pri sodišču).

- Sodno preklicani zapravljevci in pijanci iz navade, ki so delno preklicani, morejo napraviti veljavne oporoke le čez polovico svojega premoženja. Ostala polovica pripade zakonskim dedičem.

- Redovniki (večno uboštvo).

Ako te osebe napravijo oporoko, je neveljavna in sodišče razdeli premoženje zapustnikovo zakonitim dedičem; smatra se tedaj, kot da zapustnik ni napravil nobenega testamenta.

Ad 4.

Kdo je sposoben za oporočno pričo?

Kot smo že omenili, so sposobne vse osebe, ki lahko potrdijo, da ni v za-

pustnikovi osebi pomote in pa ki lahko potrdijo njegovo pravo poslednjo voljo. Veljavne oporočne priče so tudi ženske, redovniki in tisti, ki so bili obsojeni zaradi kakega zločina, četudi iz dobičkaželjnosti, kar do leta 1914, ni veljalo.

So pa osebe, ki po zakonu sploh ne morejo biti priče, in te so:

1. Mladoletniki do izpolnjenega 18. leta.

2. Slepí, gluhi in gluhonemi.

3. Brezumni, umobolni in blazni, pa naj bodo sodno proglašeni za umobolne ali ne.

4. Tisti, ki ne razumejo zapustnikovega jezika.

Ako je ena takih prič bila pri oporoki za pričo, je neveljavna.

Pri oporoki pa tudi ne morejo sodelovati osebe, ki so prizadete in interesirane, in sicer:

1. Dedič in volilojemnik glede tega, kar mu je zapustnik določil.

2. Osebe, ki so z dedičem ali volilojemnikom v ožjem sorodstvu ali svaštvu, n. pr. žena dediča, starši ozir. otroci, bratje in sestre dediča ali mož dedinje, dalje starši, otroci in bratje ter sestre moža dedinje, odnosno žene dediča (svaki).

3. Plačani uslužbenci dediča ali volilojemnika, ki z njim pod isto streho bivajo in žive z njim v skupnem gospodinjstvu (hlapci in dekle, razen tistih, ki stanujejo v posebni hiši in imajo svoje gospodinjstvo).

Ako so navzoče pri oporoki od 1. do 3. navedene osebe, je ta neveljavna le glede na tista določila, ki se nanašajo na dotičnega dediča ali volilojemnika.

Pripomnimo pa, da so oporočne priče lahko v sorodstvu ali v svaštvu odnosno v službenem razmerju z zapustnikom in tudi med seboj so si oporočne priče lahko v sorodu (bratje).

Zato mora zapustnik, ako hoče kaki taki osebi kaj zapustiti, dati svojo oporoko potrditi trem od dediča ali volilojemnika, ki je bil priča različnim osebam kot oporočnim pričam.

Ad 5.

Oporoko se lahko vsak čas prekliče, četudi bi morda zapustnik v oporoki izjavil, da je ne bo nikdar preklical. Izvršiti pa mora preklic v stanju treznosti, premišljenosti ter iz proste volje, vendar v taki obliki, kot je predpisana za oporoko; seveda pa ni potrebno, da v isti obliki, kot je bila napravljena oporoka, katero se hoče preklicati.

Tudi zapravljivec ali omejeni preklicani pijanec lahko svojo oporoko prekliče.

Pismeno oporoko se enostavno tako prekliče, da se jo namenoma raztrga in uniči ali vsaj podpis zapustnikov prečrta ali izreže.

To je tedaj izjema od povedanega, da se mora oporoka preklicati v isti obliki kot je predpisano za napravo oporoke. Pravilo velja torej le za ustno oporoko. Ako pa je le nekaj v oporoki prečrtanega, je ostalo le še lahko veljavno. V slučaju, da je bila oporoka le po nesreči ali pa slučajno uničena, ostane ta lahko veljavna, ako je možno dokazati njeno pravo vsebino.

Poudariti pa je, da izgubi oporoka svojo veljavo vedno, ako napravi zapustnik novo oporoko, četudi ni prejšnje izrecno preklical. Prejšnja bi ostala veljavna le v slučaju, da je zapustnik v novi določil, katere določbe v stari oporoki naj ostanejo še v veljavi. Iz povedanega je torej razvidno, da je velike važnosti, da se oporoka tudi datira, čeravno zakon tega ne predpisuje. (Ako se n. pr. dobita dve nedatirani oporoki in se ne ve, katera je starejša, veljata obe, v kolikor si seveda ne nasprotujeta, ako pa si nasprotujeta, sta seveda obe neveljavni.)

Ad 6.

Pri napravi svoje oporoke pa se mora zapustnik ozirati na vse svoje otroke brez ozira na spol (to so njegovi otroci, vnuki, pravnuki), ker sicer oporoka ni veljavna, zaradi česar se imenujejo ti dediči nujni dediči, in delež, ki tem pripada, imenujemo nujni delež.

Na lastne otroke se je treba brez-pogojno ozirati, na vnuke pa le, ako nima lastnih otrok, in isto velja za pravnuke.

Zapustnik brez otrok (vnukov in pravnukov) se mora ozirati tudi na lastne starše, in ako teh ni več, na stare starše. Ni se treba zapustniku ozirati na svoje brate in sestre kakor tudi ne na svojo ženo. Pomniti je tedaj, da imajo nujni dediči le tedaj pravico do nujnega deleža, ako jim pritiče pravica napram zapustniku do zakonitega nasledstva. (Primer: zapustnik, ki ima sina z dvema otrokoma.)

Glede nezakonskega otroka je pa ta razlika, da ima nezakonski otrok zakonito dedno pravico le napram svoji materi in je zato tudi le napram njej nujni dedič. Nezakonski oče pa mu ni dolžan ničesar zapustiti, zaradi česar pa tudi on nima napram otroku pravice do zakonitega nasledstva, kar pa seveda nezakonska mati ima.

Adoptirani, t. j. posinovljeni otroci imajo do svojih posinoviteljev zakonito dedno pravico in so tudi nujni dediči, ako niso v posinoviteljski pogodbi od tega izključeni.

Ako se zapustnik na svoje nujne dediče v oporoki ne ozira, je oporoka kljub temu, da je po zunanji obliki pravilna, v toliko neveljavna, v kolikor se ni v njej na te oziral. Ozirati pa se mora na nujne dediče do višine nujnega deleža, kateri znaša polovico zakonitega. (N. pr. oče umrje brez oporoke, ima dva otroka. Zakonito nasledstvo: vsak polovico. Ako tedaj zapusti sinu posestvo, mora hčeri zapustiti vsaj eno četrtino svojega premoženja.) Pri starših pa znaša nujni delež le eno tretjino. Važno je tudi pri nujnem deležu, da se ga more zahtevati izplačanega vedno v denarju.

Izračuna se nujni delež na ta način, da se ugotovi čista vrednost zapustnikovega premoženja ob njegovi smrti. Pri izračunavanju nujnega deleža pa je treba odbiti, kar je nujni dedič od zapuščine že prejel, odnosno od zapustnika še za časa, ko je on živel. Sinu ali vnuku se odbije, kar je prejel za opravo, začetek obrti ali

službe ali za plačilo dolgov, hčeri ali vnukinji pa, kar je prejela za balo ali za doto. Kar pa je zapustnik izdal za izobrazbo in šolanje otrok odnosno vnukov, tega pa ni vračunati.

Nujni dediči torej, ki niso bili upoštevani pri oporoki vsaj do višine nujnega deleža, imajo pravico zahtevati izplačilo nujnega deleža ali vsaj dopolnitev do višine nujnega deleža, in sicer s tožbo proti dediču, če se pri zapuščinski razpravi ne poravnajo. Ako tožijo, morajo tožiti dediča, in sicer najkasneje v treh letih po zapustnikovi smrti, računano od dneva, ko je bila oporoka na sodišču razglašena, sicer je tožba zastarana.

Ad 7.

Le takrat zapustnik lahko nujnemu dediču odreče vsak delež, ako mu odreče pravico do dedovanja, ako ga razdedini. Kdor je pravilno razdedinjen, nima pravice niti do nujnega deleža. Seveda pa mora imeti zapustnik posebne razloge za razdedinjenje, ker to je v bistvu nekaka kazen, in razlogi so po zakonu tile:

1. Kdor je zapustnika pustil v potrebi brez vsake pomoči;

2. Kdor je bil obsojen zaradi kakega zločina v dosmrtno ali 20 letno ječo;

3. Kdor trajno živi nenravno in pohujšljivo;

4. Kdor se je proti zapustniku pregrešil s kakim zločinom in mu ni tega zapustnik odpustil;

5. Kdor je zapustnika k napravi oporoke silil, ga na goljufiv način k temu zapeljal, ga oviral pri napravi ali spremembi ali pa skušal potlačiti njegovo oporoko. Otrok pa svoje starše poleg navedenega še lahko razdedini, ako so ti njegovo vzgojo popolnoma zanemarili.

Veljavno se mora razdediniti le v taki obliki, kot se zahteva za oporoko, in to ali v oporoki sami ali v posebnem spisku. Zapustniku seveda ni potreba povedati, zakaj koga razdedini, zadostuje, da pove n. pr.: »Janeza razdedinim«, dedič pa mora potem dokazati, zakaj je bil Janez razdedinjen.

Tudi prekliče se lahko razdedinjenje, seveda to pa le v obliki kot razdedinjenje in oporoka.

Zakon pozna še eno razdedinjenje, in sicer v dobrem pomenu. Ako ima zapustnik nujnega dediča, kateri pa je zapravljen ali prezadolžen, ima pa otroke in se zapustnik boji, da ti ne bodo ničesar dobili ali pa kaj malega. Tedaj zapustnik takega nujnega dediča lahko razdedini, zapusti pa ves nujni delež po enakih delih njegovim otrokom.

Omenim naj še nekatere pogoje, odnosno pripombe, ki so po zakonu dopustni ali nedopustni, da jih zapustnik stavi v oporoko, in pa kakšen učinek imajo glede veljavnosti.

Ako n. pr. zapustnik stavi povsem nerazumljiv pogoj, pod katerim naj kdo postane njegov dedič, se tak pogoj smatra kakor da ni postavljen.

Ako naj kdo postane dedič pod nemogućim odločljivim pogojem, potem je taka oporoka neveljavna (n. pr. če bo Krka nazaj tekla); kadar pa postavi nemožen razvezen pogoj, potem se ga ne smatra za ustavljenega (dedič Janez, če bo pa Krka nazaj tekla, naj bo Jože).

Pogoj, da se dedič ali volilojemnik ne sme poročiti, čeravno je že polnoleten, se smatra, da ni pristavljen v oporoko; pač pa je veljaven tak pogoj, da namreč zapustnik prepove poročiti dediču kako določeno osebo.

Organizacija

5. zvezni svet 8. junija 1938

Gospod predsednik je pozdravil navzoče in se jim zahvalil, da so se odzvali vabilu. Mnogo gospodov se je pa opravičilo, ker so bili zadržani zaradi sodalnih in pastoralnih konferenc.

Nato je ravnatelj g. Zor podal poročilo o delu Prosvetne zveze od zadnjega zveznega sveta.

Prosvetna zveza je vložila na bansko upravo prošnjo, naj bi prepustila blejski grad na Bledu Prosvetni zvezi, ki bi organizirala v njem

Ljudsko visoko šolo.

Šola naj bi bila namenjena fantom in dekletom od 18 do 28 leta. Tečaj za moške bi trajal od 1. 9. do 31. 12., za dekleta od 1. 1. do 30. 4. Šola ima trojni namen: vzgojiti človeka za dom in družino, zato bi bilo tudi življenje v taki šoli tesno povezano med šolo in domom. Podajala bi se vzgojna in izobraževalna tvarina. Gojenci se bodo naučili izvrševanja hišnega reda in se vživeli v življenje v družini. Drugi namen je: nuditi gojencu tisto izobrazbo, ki jo šola ne nudi. Vpeljati jih je treba v šolo življenja. Pouk bi bil: verstvo, državoznanstvo, domača zgodovina, ljudsko gospodarstvo, zdrav-

stvo, slovenski jezik in pesništvo, računstvo, petje in telovadba. V dekljskih tečajih bi bili predmeti preurejeni tudi za žensko naravo. Poleg teh predmetov bi se poučevalo še o hranilstvu, o vzgoji in ročnem delu. Ni potreba, da bi bil pouk podan strokovno znanstveno. Tretji cilj pa je, naj bi iz take šole izšli voditelji naroda. Treba je v vsaki vasi izučiti moža in ženo, ki sta polna zavesti, da je treba tudi drugim služiti. Delo iz ljubezni do bližnjega, apostolska gorečnost, to so tiste lastnosti, katere potrebuje vsak voditelj, bodisi v prosvetnih, mladinskih in karitativnih organizacijah. Take šole so se obnesle v severnih državah, nujno jih pa potrebujemo tudi v Sloveniji, zlasti še naša Gorenjska, ki prehaja iz kmečke v industrijsko pokrajino. Poleg tega je tu najbolj razširjen tujski promet. Ako hočemo pomagati koroškimi in goriškimi Slovencem, tedaj jim moramo vzgojiti nekake župnijske voditelje, ki bodo zbirali okrog sebe odraščajočo mladino. To so razlogi, ki nas silijo, da zastavimo vse sile, da se osnuje ljudska visoka šola na blejskem gradu.

Navzoči zastopniki so to iniciativo Prosvetne zveze enodušno pozdravili. Zastopnik radovljiškega okraja pa bo opozoril na to posebno župane, da tudi

oni s svoje strani pospešijo ugodno rešitev.

Prosvetna zveza je dalje pozvala

S. K. A. Starešinstvo

da sodeluje pri njeni organizaciji. Nujno potrebujemo idejno centralo, kjer bi se obravnavala vsa aktualna pereča vprašanja. Šele potem, ko bodo vsa ta vprašanja zrela za javnost, bi jih po Prosvetni zvezi in njenih društvi zanesli med ljudi bodisi v obliki predavanj, bodisi obliki tiskanih člankov. Zato smo zaprosili, naj se pod okriljem starešinstva osnujejo razni odseki, ki bi reševali in obravnavali to aktualno stvarino.

Drugi način sodelovanja bi bil, da bi starešine pošiljale svoje članke v naše liste: v Mentor, Kres, Vigred in Vestnik. Tretji način bi obstojal v osnovanju predavateljskih krožkov. Nadalje pa naj bi sodelovalo starešinstvo po deželi v okrožnih in tudi v društvenih odborih.

Temu poročilu je dodal g. dekan iz Ribnice pripombo, da so v Ribnici že osnovali tak krožek predavateljev, v katerem sodelujeta zdravnik in veterinar ter hodita okrog po društvi nedeljo za nedeljo po predavanjih. Dobro se je obnesel tudi v Ribnici akademski krožek, kjer so se akademiki zavezali, da bodo v božičnih počitnicah imeli vsak v dveh društvi predavanje. Tudi to se je dobro obneslo, kar se priporoča tudi drugim dekanijskim odborom, da isto uvedejo.

Zadruga »Lastni dom«

je zbrala 1.000.000 din, s katerim bo v teh dneh kupila potreben svet za prosvetni dom. Zaradi tega ima zadruga v načrtu v bodoči jeseni začeti z veliko nabiralno akcijo, tako da bi se z zidavo začelo prihodnjo pomlad. V fond za zidavo prosvetnega doma bo Prosvetna zveza skozi tri leta prispevala po 300.000 din, poleg zveze pa morajo prispevati tudi ostale centrale, kot sta ZFO in VDK, kar se bo zgodilo po nabiralni akciji po društvi, odsekih in krožkih. Dekanijski odbori naj na to akcijo opozore že zdaj podrejena dru-

štva, ki bodo imela od prosvetnega doma v Ljubljani največjo korist.

Navzoči so to idejo označili kot najpotrebnejšo, če hočemo, da bo organizacija napredovala ter se poglobljala.

Prosvetni zvezi se je posrečilo po dveletni borbi z

Avtorsko centralo,

da se je uredil način pobiranja avtorskih taks. Na podlagi sporazuma z UJDO se je podpisal sporazum dne 16. maja, da plačajo naša društva od igre 35 din, le društva, ki imajo velike dvorane, kot na primer Kranj, Jesenice, Novo mesto, plačajo 70 din takse za uprizoritve. Mala društva, to so revna, ki razpolagajo z majhnimi prostori, pa plačajo 25 din. Treba je igro javiti 14 dni prej na UJDO, Ljubljana, Livada 29. Priložiti je treba znamko za odgovor. S tem bo gotovo ustrezno podeželskim društvom in igranje po ljudskih odrih bo zopet zaživeło.

Prosvetna zveza je osnovala nov oddelek v svoji centrali, ki se bo bavil s snemanjem

zvočnih filmov.

Kot začetek delovanja tega odseka bo film naše letošnje prireditve, telovadbe, jubilejnega sprevoda in nastopa na Stadionu. Film se bo snemal v dolžini 1500 metrov. Kot žurnal pa bo izšel trikrat po 100 metrov. Odseku načeljuje dr. Förster, zaposlena sta z delom dva tehnika. Program za bodoče delo obsega sledeče filme:

1. Romanca slovenski vasi, po besedilu pisatelja Finžgarja;
2. Od lanu do platna;
3. Naše mlekarstvo in sirarstvo;
4. Naše gozdarstvo;
5. Naše vinogradništvo in nazadnje pravljica o zlatorogu.

S tem je zveza gotovo izvršila eno najbolj potrebnih sodobnih kulturnih del, da spodrine iz naših kino gledališč inozemsko propagando, ki je tuja naši miselnosti in naši narodni in državljanski zavesti.

Zvezni svet je odobril tudi izdatke, ki bodo združeni z nabavo aparatov, to je okrog 80.000 din, in pozdravlja to velikopotezno akcijo.

Bodoče delo Prosvetne zveze.

Bližamo se prvemu delu 40 letnega jubileja naše organizacije. 26. junija ob 11. uri bo otvorjena prosvetna razstava, ki bo odprta do 3. julija. 28. junija ob 6. zvečer bo slavnostni prosvetni zbor v veliki dvorani hotela Uniona. 29. junija ob 6. zjutraj bo sv. maša za žive in mrtve člane prosvetnih društev s skupnim obhajilom v frančiškanski cerkvi. Isti dan ob 8. uri pa bo jubilejni spreved na Stadion. Sodelujočim se bo razložil natančneje pomen spreveda in skupine, ki bi prišle v poštev.

Ostalo delo v poletju obsega:

1. Blagoslovitev prosvetnega doma v Komendi 31. julija s prosvetnim taborom;

2. Prosvetni tabor v Kočevju 14. avgusta.

3. Prosvetni tabor v Dobrničju ob priliki blagoslovitve prosvetnega doma 8. septembra.

Jesensko in zimsko delo se bo začelo z raznimi tečaji. Želja navzočih zastopnikov je, da bi se sestavila vrsta tečajev in poslala dekanijskim odborom v pretres, da izberejo, kateri tečaji bi bili v sedanjem času najbolj potrebni in kako naj se vršijo, ali v Ljubljani ali po sedežih dekanij.

Tvarina za zimsko predavanja je naslednja:

1. Najstarejši viri slovenske samobitnosti, dr. Mal;

2. Naseljevanje Slovencev in poganška doba, prof. Blaznik;

3. Slovensko ozemlje in njene pridobitne sile, dr. Bohinec;

4. Pomen slovenskega naroda za Jugoslavijo in pomen Jugoslavije za slovenski narod;

5. Korporacijski sistem;

6. Rešitev socialnega vprašanja po navodilih sv. očeta;

7. Dobre in slabe strani tujskega prometa;

8. Dvoje zdravstvenih predavanj.

Navzoči so odobrili to delo.

Predsednik g. dr. Lukman je nato poročal o ustanovitvi narodnega odbora, to je društva, ki ima namen po-

globiti in intenzivno urediti vse naše narodnoobrambno delo. Delo se je že razdelilo na Slovensko stražo v Mariboru, ki ima predvsem nalogo čuvati severno in vzhodno mejo, dočim ima ljubljanska nalogo čuvati zahodno mejo in kočevski otok. Prosvetna zveza v Ljubljani mora skrbeti za naše izseljence, ki živijo izven Slovenije v naši državi, to je v Srbiji, Bosni in Dalmaciji. Njena naloga bo osnovati narodnoobrambni odsek, ki bo vodil kartoteko vseh naših ljudi, ki živijo v teh krajih. Tudi tukaj se odpira zvezi novo področje njenega udejstvovanja.

Tudi poročilo o narodnoobrambnem delu so navzoči z odobravanjem vzeli na znanje in razumeli velik pomen narodnoobrambnega dela.

Pri poročilih je omenil zastopnik radovljiškega okrožja, da se pojavljajo tu in tam spori med fantovskiimi odseki in med prosvetnimi društvi, kakor na primer v Gorjah. Zato so navzoči zastopniki dekanij stavili predlog, naj ZFO zahteva, da mora biti vsak član odseka tudi član prosvetnega društva. Le na ta način bo mogoče ohraniti neko kulturno matico v župniji in neko skupno delo v župniji.

Predsednik g. dr. Lukman je izjavil, da se bo vršila anketa takoj po mladinskem taboru med Prosvetno zvezo iz Ljubljane in Maribora, ZFO, VKD in KZ.

Pri slučajnostih se je sklenilo, da se bodo vršili v jeseni v mesecu oktobru namesto zveznih svetov okrožni sveti na sedežih dekanij, kamor naj bi prišli tudi zastopniki dotičnih društev.

Prosvetna razstava v Ljubljani

V delavnico sem tvojo zrl, bi lahko rekel s pesnikom, ko smo si ogledovali predmete, katere so pripravili in izredno precizno izvršili dijaki tehnične srednje šole. Vso tvarino prevažajo že v dvorano Serafinskega doma v Frančiškanski ulici, ki bo sprejela pod svoje okrilje dragocene dokaze žilavosti, delavnosti Prosvetne zveze in

njenega kulturnega stremljenja. Razstava sama bo razdeljena v devet oddelkov. V prvem oddelku bomo videli odlične pokrovitelje Prosvetne zveze, Krekovo oporoko, deklaracijske knjige, na levi steni ogromen grafikon, ki bo podal 40 letno delo Prosvetne zveze v številkah. Na nasprotni strani pa ogromen zemljevid Slovenije, kjer je zaznamovana vsaka župnija, kjer obstoji Prosvetno društvo, fantovski odsek, dekliški krožek in kjer stoji prosvetni dom. Lepi modeli najbolj znamenitih domov bodo krasili ta oddelek. Sosedni oddelek kaže delo Zveze fantovskih odsekov. Statistični podatki bodo pokazali tudi delo bivše Orlovske zveze, njen tisk in njene javne nastope. Prav tako bo Zveza fantovskih odsekov razstavila svoje publikacije in pokazala na uspešno dveletno delo. V nadaljnjem prostoru se nam predstavi Vodstvo dekliških krožkov. Tudi tukaj nam predvojna zgodovina pokaže uspešno delo bivše Orliške zveze. Videli bomo dalje zanimive podatke Slovenske straže, nazorno bo podan zemljevid, kje bivajo Slovenci. Občo pozornost pa bodo vzbudili zemljevidi iz zapuščine ministra Zolgerja, kako so se pogajali v Parizu za Wilsonovo črto in razne nianse. Na vpogled bo propaganda, ki jo vrši Prosvetna zveza s tiskom in s slikami.

Radio Ljubljana praznuje letos svojo desetletnico. V njegovem oddelku bodo razni grafikoni pokazali, kako ogromno delo je ta odsek Prosvetne zveze v prvem deceniju svojega obstoja izvršil. Velik model oddajne postaje iz Domžal bo krasil te prostore.

Zanimiv bo izletniški oddelek razstave. Kako ogromno kulturno delo je izvršila Prosvetna zveza z vodstvi raznih ekskurzij, potovanj in romanj, bo nazorno pokazal velik zemljevid Evrope, kamor so držala iz Ljubljane potovanja v zapadno Evropo, London, Dublin in na vzhod v Carigrad, Egipt, povsod bo pot označena s svilenim vrvice.

Na odru Frančiškanske prosvete bodo razstavljeni razni modeli odrov. Veliko lutkovo gledališče, last Kr-

ščanskega ženskega društva iz Ljubljane, bo privabilo slehernega obiskovalca. In če bomo stopili za oder v vzorno urejeno garderobo, bomo videli, česa potrebujejo igralci, preden so dovolj opremljeni za odrski nastop.

V posebnem oddelku bo nameščena razstava prosvetnega okrožja iz Kranja, kot zgled, kako mora vršiti okrožni odbor svojo nalogo. Tu bo tudi razstava Prosvetnega društva iz Trziča, da vidimo, kako deluje prosvetna celica na terenu. Svoj oddelek ima Slovenska krščanska ženska zveza, katera bo razstavila delo popolnega gospodinjanskega tečaja. Vse prostore pa bodo krasile zastave prosvetnih društev. Zato naj društva pošljejo gotovo zastave že 25. junija, najkasneje pa 26. junija zjutraj v Ljubljano. Pogled v to delavnico bo pokazal, kaj je izvršila Krekova ustanova v zadnjih 40 letih na polju slovenske prosvete.

Značilno je, da je razstava tako prirejena, da bo služila kot potovalna razstava po prosvetnih domovih po deželi, pa tudi po naših centrih v državi. Opozarjamo cenjeno občinstvo, da bo pričetek razstave v nedeljo 26. junija ob 11 dopoldne v Serafinskem domu, Frančiškanska ulica. K temu pričetku vljudno vabimo vsa ljubljanska prosvetna društva in vse članstvo prosvetnih in mladinskih organizacij.

Narodne noše, ki so pri vseh naših prireditvah kot sveži šopek v okras sprevedom, se vljudno naprošajo, da prijavijo nemudoma svojo udeležbo za slavnostni spreved, ki bo 29. junija ob 8 zjutraj skozi Ljubljano. Zbirališče vseh narodnih noš in skupin je sledeče: narodne noše iz Gorenjske imajo zbirališče na Vrazovem trgu, t. j. pred šentpetersko vojašnico do šentpeterskega mostu, vse ostale narodne noše, moške, ženske, dekliške in fantovske pa se zberejo na Ambroževem trgu, kakor tudi vsi skupinski vozovi. V sprevedu narodnih noš bodo igrale tri godbe in bodo društvene zastave korakale v treh oddelkih. Tudi društvene zastave se vse zberejo na Ambroževem trgu.

Sprevod P. Z. 29. junija 1938

1. Konjenik s standardo PZ.
 2. Fanfara PZ, za njo zastava PZ.
 3. Odbor PZ.
 4. Delo PZ v slikah: a) Versko udejstvovanje, b) slovenstvo: Gospa sveta, Ilirija; c) jugoslovanstvo, d) socialno delo.
 5. Zastave gorenjskih društev PZ.
 6. Godba društva iz Tržiča.
 7. »Zlatoroge«.
 8. Narodne noše, I. skupina.
 9. Gorenjska ohcet: a) ohcet na vozeh, b) bala.
 10. Narodne noše, II. skupina.
 11. Zastave prosvetnih društev iz Ljubljane in okolice.
 12. Godba »Sora« iz Medvod.
 13. Krakovski ribiči.
 14. Narodne noše iz Ljubljane in okolice (črna s petelinčkom).
 15. Zastave društev PZ iz Notranjske in Dolenjske.
 16. Godba društva iz Logatca.
 17. Argonavti iz Vrhnike.
 18. Narodne noše z Notranjske in Dolenjske.
 19. Belokranjci: a) Zeleni Jurij, b) belokranjska svatba.
 20. Belokranjske narodne noše.
 21. Štehanjci na konjih, ki jih vodijo dekleta v zavijačkah.
 22. Kmečki konjeniki.
- Vse ostale skupine, ki bi prišle, a niso prijavljene, se uvrste med 21. in 22. točko.

Stoletnica škofa Jakoba Trobca v Polhovem Gradcu

Pripravljalni odbor za Trobčevo proslavo v Polhovem Gradcu priredi prav na 100 letni rojstni dan 10. julija celodnevno slovesnost v počastitev moža, ki je sledil Baragovemu in Pirčevemu klicu, odšel v Ameriko, postal duhovnik-misijonar in zaradi posebno blagoslovljenega delovanja po božji Previdnosti zasedel celo škofovski prestol v St. Cloudu.

Ko se ga v teh dneh spominja hvaležna Amerika in proslavlja njegov spomin z najrazličnejšimi prireditva-

mi, je prav, da tudi domovina ne pozabi nanj, zlasti pa še njegov rojstni kraj.

V nedeljo 10. julija bo v Dvoru pri Polhovem Gradcu ob 9 sveta maša z govorom. Po sveti maši bo sprevod k Trobčevi rojstni hiši na Logu, kjer se bo odkrila spominska plošča. Popoldne ob 15 bodo v farni cerkvi pete litanije, nato pa v Marijini hiši akademija. Po akademiji se bo blagoslovil še temeljni kamen za Trobčev prosvetni dom.

Da bomo mogli pravočasno rezervirati zadostno število avtobusov, vljudno prosimo vse udeležence, posebno ameriške Slovence in Ljubljančane, da se čimprej priglase pripravljalnemu odboru v Polhovem Gradcu oziroma Rafaelovi družbi v Ljubljani. Prav tako prosimo, da se prijavijo istima naslovoma vsi tisti, ki reflektirajo na kosilo.

Mladinski tabor v Starem Trgu pri Rakeku

Komaj je v nedeljo posijalo sonce v zgodovinsko loško dolino in se je megla leno vzdigovala ob Križni gori in Snežniku, je bilo v Starem trgu že vse živo. Okrašeni vozovi, avtobusi in avtomobili so neprenehoma dovažali od vseh strani oddelke notranjske mladine in ljudi, ki so ene misli s to borbeno mladino.

Nad 3.500 ljudi vseh starosti in stanov, množica, ki je naša obmejna dolina ni zlepa videla, se je zbralo v Starem trgu. Pokroviteljstvo nad taborom je prevzel ban dr. Natlačen, ki pa ni osebno prišel, ampak je poslal svojega zastopnika.

Ob 10. se je razvil slavnosten sprevod. V sprevodu za še nerazvitim novim praporom so stopali le člani v krojih, konjeniki in narodne noše. Vsi ostali so tvorili gost špalir. V sprevodu je korakalo 477 članov in članic v krojih s konjeniki in narodnimi nošami. Tik za praporom je korakal zastopnik bana logaški glavar g. Malešič s skoraj vsemi župani logaškega okraja.

Sprevod, v katerem je igrala godba

logaškega Prosvetnega društva, je šel na okrašeni prostor pri cerkvi.

Po maši, ki jo je daroval urednik g. Košiček, in blagoslovitvi novega prapora se je začel tabor. Med burnim vzklikanjem so bile prebrane brzjavke, ki jih je tabor poslal Nj. Vel. kralju Petru, knezu-namestniku Pavlu, predsedniku vlade dr. Stojadinoviću, slovenskemu voditelju dr. Korošču, ministru dr. Kreku, škofu dr. Rožmanu in drugim. Po odigrani državni himni je predsednik pozdravil zastopnika bana, notranjske župane in vse druge goste.

Nato je notranjski ožji rojak, urednik M. Javornik, orisal program mladinske organizacije. Za njim je temperamentno spregovoril še inž. Sodja o pomenu naše organizacije.

Na popoldanskem telovadnem nastopu je bilo 3.000 gledalcev. Telovadba je bila izvrstna. Višek nastopa so bile vratolomne vaje mednarodnih telovadcev z br. Kermavnerjem na čelu.

Po telovadbi je bila prisrčna zabava do mraka, ko so se začeli ljudje razhajati.

Tabor v Vodica

Ta tabor je bil v mogočni verigi dosedanjih letošnjih mladinskih prireditvev gotovo med najmogočnejšimi, zakaj ta dan je prišlo in se pripeljalo v Vodice nad 7.000 ljudi. V soboto zvečer so goreli okrog in okrog kresovi, že prej so se Vodice slovesno odele z mlaji in zastavami. Krasen je bil spreved skozi vas, 50 konjenikov v narodnih nošah, 15 vozov drugih narodnih noš, v treh oddelkih 200 članov v krojih, deklet v krojih okrog 150, 200 članov brez kroja, cela dolga vrsta deklet v belih krilih in temnih bluzah, nad 200 mladcev in skupina kolesarjev. Po službi božji in prisrčnem nagovoru trnovskega župnika Cegnarja je bilo slavnostno zborovanje. Profesor Bitenc je poudarjal važnost katoliške vzgoje v organizaciji. Navzoča sta bila tudi ban g. dr. Natlačen in predsednik PZ vseuč. prof. dr. Lukman. Pri popoldanskem telovadnem nastopu smo opazili veliko vnemo za mednarodno prireditev v Ljubljani.

Velik tabor v Šmartnem pri Litiji

Na binkoštni ponedeljek je imelo šmarsko okrožje fantovskih in dekliških odsekov svoj veliki praznik, tabor slovenske katoliške mladine Zaslavja. Iz Šmartna je prišel dolg spreved na litijsko postajo, kjer je sprejel goste, nato pa se je razvil skozi Litijo, ki je bila vsa v državnih zastavah, mogočen spreved, na čelu z državno zastavo, naši fantje na konjih v narodnih nošah, tem so sledili kolesarji, močan oddelek naših fantov v krojih, dekleta v svojih pestrih nošah, moški, ženski naraščaj, člani litijske in šmarske prosvete, kmečka mladina z zastavo, na koncu pa močan oddelek zastavnih, starih in mladih kmečkih mož, nad 500, s svojimi župani na čelu, ki so spreved zaključili. Skozi litijski trg so doneli navdušeni živijo klici, ki so veljali našemu mlademu kralju, knezu namestniku Pavlu, našemu voditelju dr. Korošču, ministru dr. Kreku ter banu dr. Natlačenu. Spreved je bil že daleč iz Litije, ko so se zadnji oddelki zvrstili na postaji v spreved, tako da lahko trdimo, da je bilo v sprevedu nad 3.000 ljudi. Spreved s svojimi zastavami je prišel malo pred 10 v Šmartno, kjer se je na trgu pred župno cerkvijo sv. Martina razvrstil in kjer je pozdravil vse navzoče šmarski župan g. Nace Rus, ki je želel vsem prisrčno dobrodošlico. Slavnostno pridigo je imel stolni kanonik g. dr. A. Klinar. Po cerkvenem opraviilu je otvoril tabor slovenske mladine okrožni predsednik, filozof Jože Kos, ki je predlagal ydatnostne brzjavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kr. Vis. knezu-namestniku Pavlu, ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću, voditelju Slovencev notranjemu ministru dr. Korošču, ministru vojske in mornarice generalu Mariču, ministru za telesno vzgojo dr. Miletiču, banu dr. Natlačenu ter ljubljanskemu škofu dr. Rožmanu, kar vse je zbor z navdušenimi ovacijami sprejel. Prav prisrčno je pozdravil navzočega ministra dr. Kreka in slavnostnega govornika dr. Basaja, ki je nato govoril o

vzorih in programu mladine. Nato je minister g. dr. Krek v kratkem in jedrnatem govoru spregovoril množici in jo tako navdušil, da ploskanje ni hotelo pomehati. Z odigranjem državne himne, ki jo je igrala godba Salezijancev z Rakovnika, je bil končan dopoldanski spored. Popoldne ob 3 se je na telovadnem prostoru na Cerkovniku zbrala 4000 glava množica ljudi, ki je prisostvovala telovadnemu nastopu fantovskih odsekov, med katerimi se je posebno odlikovala vrsta zavodarjev iz Št. Vida. Prav posebno so uga-jale gimnastične vaje dekliškega odseka. S himno slovenskih fantov je bil zaključen uradni telovadni nastop. Telovadnemu nastopu so med drugimi prisostvovali minister dr. Krek, knez Windischgrätz z družino, starešina litijskega sodišča dr. Tratnik, ravnatelj dr. Blatnik, oba ravnatelja litijske predilnice Donth in Gjaja ter vsi okoliški župani.

Slovenski teden na Jesenicah

Mesto, ki počiva v zeleni globeli, na zahodu zagrajeno s temnim, tu pa tam svetleje poprskanim zidom Mežaklje, na vzhodu pa prislonjeno v prijaznejše griče, ki z vrzeli in grebenih in zasekami v gozdnatem trupu proti koroski strani odpirajo veselejše, svobodnejše perspektive, je pred kratkim preživelo veličastne dni; ne toliko na vzven pompozne, ne šumne, z bučnostjo ljudskih legij preplavljene, temveč intimne, po pristrčnosti in iskreni razgibanosti grandiozne. Res je, da so bili že marsikje poskusi, ki so šli za tem, da bi prikazali dejanje in nehanje našega naroda, razgrnili njega snovanje v stoletjih, odkrili podobo ter v sintezi združili poteze, ki naj bi oživitvili njegov obraz, sodobnemu ljudstvu samemu v prepotrebno ilustracijo in prenujno okrepitev samozavesti. Višje sile so povsod pomagale z gmotnimi in moralnimi podporami, višji činitelji so si marsikje rezervirali iniciativnost pri podrobnih idejah, stvar prav za prav ni prišla iz naroda samega, ampak je bila ostvarjena in tudi že inspirirana po činiteljih, ki misli

sami med narodom jemljejo pravo pristrčnost. Tokrat pa smo bili priče pri prireditvi, ki je znala že po svojem tako domačnostnem slogu privabiti široke plasti ljudstva, da so se zaupljivo približale, ogrele in končno navdušile do zadnjih meja: čustva so kakor narasla voda šla čez jezove. Jeseniški slovenski teden, ki je bil prvotno namenjen samo mestu Jesenicam, je na izredno srečen način objel prvi in zaključni dan prav za prav vso Gorenjsko od skrajnih severnih do skrajnih južnih krajev. Ljudje sami so organizirali ta slovenski teden, ljudstvo samo je zanj poskrbelo, saj je že dolgo čutilo potrebe po takšnem — in ne drugačnem — slovenskem tednu. In kaj je še dalo prav posebno naroden značaj tej sijajni prireditvi? Dejstvo, da so prevzeli pokroviteljstvo pravi in najbližji zastopniki slovenskega naroda: slovenski župani iz Radeč, Kranjske gore, Dovjega, z Jesenic, iz Gorij, Bohinjske Bistrice, Breznice, Kroke in Ribnega. Častno pokroviteljstvo pa je prevzel jeseniški župan g. Markež. Vsi sodelujoči so se z zgledno požrtvovalnostjo oprijeli dela, da bi bil teden čim lepši, čim sijajnejši. Jesenice so delavski kraj. Koliko naših ljudi, včlanjenih v Prosvetnem društvu, v Zvezi fantovskih odsekov in v drugih naših organizacijah, je moralo preživeti noči, ko se niso utegnili niti napol dobro naspati. Trojni šiht je na Jesenicah. Naši fantje so imeli zvečer prireditve, drugi ljudje so odšli potem spat, oni pa so se morali še pozno, ko se je noč že umikala z vzhoda na zahod, bedeti in se pridno vaditi za drugi večer! Prireditve se je med tednom v prvi vrsti udeleževalo naše jeseniško delavstvo s svojimi družinami, prvi in zaključni dan pa so prišli kmetje iz vse Gorenjske. Tehnično organizatorno delo je slonelo na neutrudljivih ramah treh delavnih mož, ki pri svojem večnem »sihtu« za kulturni napredek slovenskega naroda nikdar ne potrebujejo in tudi ne najdejo oddiha: gg. kaplanov Čampe in Križmana ter znanega prosvetnega delavca g. Klinarja. In prireditve je dosegla popoln uspeh.

V torek 7. junija zvečer so se zborovalci zbrali v Krekovem domu. Najprej so pevci zapeli pesem »Lepa si, lepa, roža Marija«. Sledila je lepa recitacija »Golgotae«, »Hvalnica otrok«, potem pa je zbor zapel pesem »Marija, skozi življenje voditi srečno znaš«. V prepričevalnem in skrbno sestavljenem govoru je župnik, duh, svetnik g. Kastelic govoril o temi »Po Mariji k Jezusu«. V dramskem prizoru »Slovenski Judež« je bil na poljuden in vsakomur dostopen način prikazan motiv izgubljenega sina.

V sredo, četrtek, petek in soboto so se spet zbrali vsak dan točno ob pol devetih zvečer v Krekovem domu. Sreda je bila posvečena gospodarstvu, četrtek delavstvu, petek slovenstvu posebej, v soboto zvečer pa so se pomaknili iz dvorane spet na Stadion Orlovsko, kjer je bila v izborni inscenaciji in v dobri igri izvedena Klinarjeva narodna drama Gorenjski punt. V sredo je o temi »Gospodar svoje zemlje« govoril g. dr. Joža Basaj, v četrtek je govoril o »Delavcu in narodu« g. Žbontar s Koroške Bele, v petek pa je o »Velikih možeh in majhnem narodu« predaval g. inž. Sodja. Mnogoštevilne recitacije, dramski prikazi, simbolične vaje in rajanje so srečno izpopolnjevale vsak večerni program.

V nedeljo je bil zaključek. Dopoldne so se zbrali možje, žene, dekleta in otroci iz vse Gorenjske. Ob devetih dopoldne se je pričel sprevod, ki je pokazal vse bogastvo naših narodnih noš, naših stanov, folklorne zanimivosti, strumno discipliniranost naših fantov in deklet. Izredno dolgi sprevod je segal od enega konca Jesenic do drugega. Na Stadionu Orlovskem je bil postavljen prav zgledno lep oltar, na katerem se je ob desetih dopoldne pričela sveta maša, ki jo je daroval g. dr. Žerjav. Po sveti maši so najprej poslali zborovalci vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. kralj. Vis. knezu Pavlu, se zahvalili za pozdravno brzojavko ministru g. dr. A. Korošcu, ki je imel tisti dan god, sporočili pozdrave ministru g. dr. M. Kreku, banu g. dr. M. Natlačenu, predsedniku apelacije gospodu dr. Golji. Nato pa je nastopil slavnostni govornik g. dr. Tine Debeljak. V izklesanem nagovoru je potegnil pozornost vseh prisotnih za seboj v taki meri, da so ga na koncu vsi prisotni pozdravili z burnim navdušenjem. Po govoru dr. T. Debeljaka je stopil na oder jeseniški župan g. Markež, ki je podčrtal velik uspeh tega jeseniškega slovenskega tedna. Končno je g. Klinar zaključil izredno uspelo dopoldansko zborovanje.

Razno

Dekliški tabor na Brezjah

Slovenske katoliške dekliske, verske in prosvetne organizacije so se zedinile, da prirede skupno **Prvi dekliški tabor na Brezjah**, in sicer v nedeljo 24. julija. Program je tehten in zanimiv ter izbran tako, da bo vse zanimalo.

Ker je to prvi tabor slovenskih ka-

toliških deklet in ker je pomen tabora velik, zato pričakujemo, da se bodo zlasti odzvale v velikem številu članice dekliških krožkov. Udeležba bo vezana z malenkostnimi stroški.

Pridite, slovenska dekleta, 24. julija k Materi božji na Brezje!

Vodstvo dekliških krožkov.

Vsebina: Joža Vovk: Pesem mladih. — Dr. A. Kuhar: Mladina, brani svojo zemljo in svojo kri! — Dr. I. Č.: O testamentih. — Organizacija. — Razno.

Uprava: Pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7. — Odgovorni urednik izdajatelj Vinko Zor, Sv. Petra c. 80. — Za Zadržno tiskarno v Ljubljani: Maks Blejec